

STAVOVI OSUĐENIH OSOBA KAO PREDIKTORI USPJEŠNOSTI PENOLOŠKOG TRETMANA

Josipa Bačić

Originalni znanstveni članak

Fakultet za defektologiju
Sveučilišta u Zagreb

UDK: 376.58

SAŽETAK

U okviru šireg ispitivanja veza psiholoških, socioloških i kriminoloških karakteristika osuđenih osoba sa uspješnošću penološkog tretmana u njegovom toku, u ovom radu se analizira prediktivno značenje orthoblique faktora stavova osuđenih osoba utvrđenih na početku penološkog tretmana (18 orthoblique faktora stavova) na uspješan penološki tretman (prva glavna komponenta) u svakoj od 4 vremenske točke ispitivanja.

Ispitivanje je na početku provedeno na 406 osuđenih osoba, a u svakoj daljnjoj vremenskoj točki došlo je do osipanja broja uzorka.

Regresijskom analizom utvrđena je prediktivna vrijednost stavova na uspješan penološki tretman samo u slučajevima prve i druge vremenske točke. Predikciji uspješnog penološkog tretmana nakon tromjesečnog tretmana doprinose ovi orthoblique faktori stavova: faktor vjere u preodgoj, tretman, dobromamjernost i stručnost osoblja, te vlastitu angažiranost osuđenih (pozitivna veza), faktor vlastite odgovornosti za kaznu lišavanja slobode (negativna povezanost) te faktor stava ne prihvaćanja pozitivnih promjena u ponašanju osuđenih osoba preodgojem u Kazneno popravnom domu (negativna povezanost). U drugoj vremenskoj točki nakon 6 mjeseci provedenog tretmana predikciji uspješnosti tretmana doprinose ova dva orthoblique faktora stavova: faktor vlastite odgovornosti za kaznu lišavanja slobode (negativna povezanost) i faktor prihvaćanja općih socijalnih vrijednosti i normi ponašanja (pozitivna povezanost).

1. PROBLEM

Izdvojeno izučavanje stavova osuđenih osoba ima svog smisla, ali se daleko veći smisao izučavanja stavova nalazi u utvrđivanju njihove prediktivne vrijednosti u efikasnosti tretmana koji se prema osuđenim osobama provodi. To stoga što je proces tretmana moguće definirati između ostalog i kroz formiranje novih i

mijenjanje postojećih stavova kao izvjesnih determinanti ponašanja (Bačić, 1988). Ako se tako prilazi promatranju tretmana onda je bitno osim prostora tretmana definirati prostor stavova i tražiti njihovu vezu.

Stavove se prema Allportu (prema Rot, 1972.str. 282) može definirati kao neuralnu i mentalnu spremnost formiranu na osnovu iskustva, koja vrši direktni i dinamički utjecaj na reagiranje pojedinca na objekte i situacije

1) Ovaj rad je dio istraživačkog projekta "Relacije psiholoških, socioloških i kriminoloških karakteristika osuđenih osoba i njihova ponašanja za vrijeme izdržavanja kazne lišenja slobode" kojeg realizira Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu.

sa kojima dolazi u dodir. "Kako su stavovi stečene, relativno trajne i stabilne organizacije pozitivnih ili negativnih emocija, vrednovanja i reagiranja prema nekim objektima ili situacijama to se njihovom mijenjanju (ukoliko su negativno aspektirani) treba prići između ostalog i u nešto izmijenjenim okolnostima života i novih iskustava, koji se moraju postići i u penalnoj instituciji. Teškoći mijenjanja stavova pridonosi i spoznaja da stav prema nekom objektu nije obično izoliran nego je povezan s drugim stavovima u uglavnom kompletne cjeline stavova (sklopove) koji karakteriziraju jedan opći stav prema svijetu i pojavama koje ga okružuju (Kljajić, 1989). Iz saznanja da stavovi imaju funkcionalni karakter (stavovi koji služe ostvarivanju cilja, zadovoljavanju raznih potreba, izbjegavanju psihološki neugodnih i štetnih stanja) može se ustvrditi da će se pozitivni stavovi formirati u slučajevima podudaranja s funkcijom koju stav ima, a negativni će se formirati prema objektima koji su im objektivna zapreka ili se kao takva doživljava. Stavovi se teško mijenjaju između ostalog i stoga što postoji ta funkcionalna i motivaciona osnova na kojoj je stav formiran (Rot, 1972).

Premda postoje i druge determinante ponašanja ipak se može konstatirati da stavovi uključuju spremnosti na određeno ponašanje, iako stavovi i ponašanje nisu uvijek usklađeni.

Kako se nakon nekog vremenskog protoka penološkog tretmana od osuđene osobe očekuju neke promjene koje se mjere kroz socijalno ponašanje, a kako je socijalno ponašanje vezano za stavove, to se u ovom radu postavlja problem - u kojoj mjeri i koji stavovi jesu prediktori uspješnog

penološkog tretmana, odnosno pozitivnog socijalnog ponašanja osuđene osobe u različitim vremenskim točkama.

2. METODE RADA

Uzorak za ispitivanje stavova čini 406 osuđenih osoba koje su odabrane slučajnim izborom, a nalazile su se u vrijeme ispitivanja (1986. i 1987. godine) u Prijemnom odjelu Kazneno- popravnog doma Lepoglava.

Kako se u drugom dijelu ispitivanja radilo o ispitivanju osuđeničke populacije u nekoliko vremenskih točaka (4) to se desilo da uzorak u svakoj vremenskoj točki čini različiti broj ispitanika. U prvoj vremenskoj točki (3 mjeseca tretmana) bilo je 222 ispitanika, u drugoj (nakon 6 mjeseci) je broj smanjen na 151, u trećoj (nakon 9 mjeseci) je bilo ispitano 104, a u četvrtoj vremenskoj točki (nakon 12 mjeseci) ispitano je svega 77 osuđenika. Smanjenje uzorka ispitanika uzrokovano je premještanjem ispitanika iz Kazneno-popravnog doma Lepoglava u druge kazneno- popravne domove. Svi ispitanici bili su osobe muškog spola u dobi od 21 do 60 godina, osuđene na kaznu lišenja slobode dužu od jedne godine.

Stavovi osuđenih osoba ispitani su na samom početku tretmana. Ispitivanje je provedeno Skalom stavova Momirovića i Radovanovića. Skala je Likertovog tipa, a sadrži 245 itema. Za potrebe ovog rada korišteno je 18 orthoblique faktora stavova II reda (Bašić, 1990). To su ovi faktori stavova:

OBQ 1 - Faktor vjere u preodgoj, tretman, dobronamjernost i stručnog osoblja te vlastitu angažiranost osuđenih

OBQ 2 - Faktor vlastite odgovornosti za kaznu lišavanja slobode

OBQ 3 - Faktor - ljudi su vrijedni života

OBQ 4 - Faktor sumnjivog uspjeha u budućnosti

OBQ 5 - Faktor neizvjesne budućnosti

OBQ 6 - Faktor doživljavanja psihološkog prostora zatvora

OBQ 7 - Faktor uzajamne pomoći osuđenika

OBQ 8 - Faktor stava odbijanja nekih pravila zatvoreničkog kodeksa

OBQ 9 - Faktor deprivacije sigurnosti i slobode osuđenika u zatvoru

OBQ 10 - Faktor stava ne prihvatanja pozitivnih promjena u ponašanju osuđenih osoba preodgojem u KPD

OBQ 11 - Faktor prihvatanja specifičnih socijalnih vrijednosti

OBQ 12 - Faktor općih socijalnih vrijednosti i normi ponašanja

OBQ 13 - Faktor stava odbijanja nekih aspekata zatvoreničkog kodeksa i očuvanja autonomnosti osuđenika

OBQ 14 - Faktor vjere u sebe i druge ljude

OBQ 15 - Faktor brige za budućnost

OBQ 16 - Faktor odnosa prema radu i zauzimanje za rješavanje nekih problema

OBQ 17 - Faktor loše percepcije sebe

OBQ 18 - Faktor gubljenja smisla života

Područje penološkog tretmana odnosno njegovih rezultata mjenjenih uglavnom različitim tipovima ponašanja osuđene osobe mjereno je pomoću Penološke ankete koja se sastojala od 199 itema.

Područja koja su mjerena odnosila su se na radno mjesto i zadovoljavanje na radnom mjestu, obrazovanje i uspjeh u obrazovanju, slobodno vrijeme i način njegovog korištenja, odnos prema alkoholu i drugim ovisnostima, te uključenost u specifične tretmane vezane na ovisnosti i dr., odgojnu grupu i neformalne grupe, pohvaljivanje i nagrađivanje, kažnjavanje, te ponašanje osuđenika (bjegovi, krivična djela i sl.) te vrstu krivičnog djela zbog koje je osuđenik osuđen.

Moglo bi se reći da se ovako definiran penološki tretman može podvesti pod njegovu klasičnu formu. Tako Milutinović (1976) navodi područja institucionalnog tretmana koji su istovjetni s upravo navedenim područjima koja su se mjerila u ovom radu. To su: moralno-pedagoški odgoj, obrazovanje, rad, osuđenička samouprava, nagrađivanje i kažnjavanje, organizacija slobodnog vremena, primjena psihoterapijskog i grupnog rada.

Za potrebe ovog rada koristi se prva glavna komponenta tog prostora u svakoj vremenskoj točki. Radi se o uspješnosti tretmana, koji je minimalno varijabilan od vremenske točke 1 do vremenske točke 4, a definiran je zadovoljavajućim rezultatima: u prostoru rada, odnosa prema radu, odnosa prema obrazovanju, angažiranosti u aktivnostima slobodnog vremena, na planu ponašanja.

Tako se u ovom radu kao skup prediktorskih varijabli pojavljuje skup 18 orthoblique faktora II reda, a kao kriterijska varijabla prva glavna komponenta - uspješnost tretmana u svakoj vremenskoj točki.

Za utvrđivanje relacija prediktorskog skupa varijabli i kriterijske varijable upotrebljena je

regresijska analiza. Obrada podataka vršena je u Sveučilišnom računskom centru u Zagrebu.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Kako se radi o ispitivanju kroz više vremenskih točaka rezultati i diskusija bit će prezentirani prema regresijskim analizama u svakoj vremenskoj točki. Regresijske analize ukazuju da su orthoblique faktori stava kao sistemi statistički značajni za predviđanje uspješnog toka tretmana samo u prvoj i drugoj vremenskoj točki.

3.1. Rezultati regresijske analize u prvoj vremenskoj točki

Podaci dobiveni regresijskom analizom prediktorskog skupa varijabli (18 orthoblique faktora stavova) i kriterijske varijable (uspješan penološki tretman) u prvoj vremenskoj točki prikazani su u Tabeli 1. Kriterijska varijabla proicira se (regresira) na sistem prediktorskih varijabli te se na taj način utvrđuje koliko su pojedine prediktorske varijable i čitav sistem prediktorskih varijabli saturirani kriterijskom varijablom.

Kao značajni prediktori uspješnosti penološkog tretmana pojavljuju se tri orthoblique faktora stavova: OBQ 1, OBQ 2, OBQ 10. Prema navedenom radi se o pozitivnoj povezanosti s faktorom vjere u preodgoj, tretman, dobronamjernost i stručnost osoba, te vlastitu angažiranost osuđenih (OBQ 1). S negativnim predznakom predikciji uspješnosti penološkog tretmana značajno doprinose i orthoblique faktor vlastite odgovornosti za kaznu lišenja slobode (OBQ 2), te orthoblique faktor stava ne prihvatanja pozitivnih

promjena u ponašanju osuđenih osoba u Kazneno-popravnim domu (OBQ 10).

Kako se radi o mjerenju penološkog tretmana i njegovoj efikasnosti to se može ustvrditi kako osuđene osobe, koje na početku tretmana ispoljavaju stavove koji su usmjereni na prihvatanje preodgoja, tretmana, osoblja, vlastite angažiranosti te prihvaćanje pozitivnih promjena u ponašanju osuđene osobe tokom preodgoja u Kazneno-popravnim domu, imaju veću šansu na uspješan preodgoj. Teško je tvrditi koliko je toj uspješnosti u prvoj vremenskoj točki (nakon 3 mjeseca) doprinio sam penološki tretman, a koliko je to efikasnost koja se mogla i pretpostaviti usmjerenosti ispitivanih osuđenih osoba na pozitivne promjene u ponašanju općenito.

Negativna predikcija uspješnosti penološkog tretmana s orthoblique faktorom ne prihvaćanja pozitivnih promjena u ponašanju osuđenih osoba preodgojem u Kazneno-popravnim domu (OBQ 10) vrlo je jasna. Teško je očekivati da će osuđene osobe koje polaze od mišljenja prema kojem nema šansi za pozitivne promjene u ponašanju takve promjene i uslijediti u značajnijoj mjeri. Jedan od osnovnih postulata o savjetodavnoj usmjerenosti nekog tretmana, pa i penološkog (O uspješnosti tako orijentiranih penoloških tretmana vidi u Adams, 1974.) ogleda se u dobrovoljnosti i prihvaćanju tretmana, dakle i promjena koje osuđena osoba očekuje, te na smanjivanje onih aktivnosti i ponašanja zbog kojih su u tretman i ušli. Moglo bi se reći da se uz prihvaćanje tretmana i pozitivnih promjena koje on može proizvesti ništa drugo i ne može očekivati nego uspješan tretman.

Protumačiti prediktivnu valjanost orthobli-

que faktora vlastite odgovornosti za kaznu lišenja slobode (OBQ 2 - negativna veza) na uspješan tretman u prvoj vremenskoj točki, donekle je otežano. S obzirom na negativan predznak uočava se da se radi o faktoru koji u taksonomskom smislu određuje osuđene osobe koje ne misle da su u zatvoru samo zbog sebe, nego da je i društvo krivo što su u zatvoru. Međutim, s obzirom na druge varijable koje definiraju ovaj faktor čini se važnim, a što onda ima veze i s uspješnošću tretmana, da te osobe imaju pozitivno mišljenje o sebi, smatraju se omiljenima u društvu, osuđeni su pravedno-upravo onoliko koliko su suđeni. Možda je upravo iz tih razloga moguće očekivati pozitivne pomake u preodgajanju osuđenih osoba. Nije nebitno za proces preodgajanja da čovjek vjeruje u sebe i ima pozitivno mišljenje o sebi.

Iz svega navedenog vidljivo je da se kao prediktori uspješnog penološkog tretmana pojavljuju stavovi koji su orijentirani na vjeru u preodgoj, tretman, dobronamjernost i stručnost osoblja, te vlastitu angažiranost osuđenih; na ne prihvaćanje isključivo vlastite odgovornosti za kaznu lišenja slobode; na prihvaćanje pozitivnih promjena u ponašanju osuđenih osoba preodgojem u Kazneno-popravnom domu.

3.2. Rezultati regresijske analize u drugoj vremenskoj točki

Rezultati regresijske analize u drugoj vremenskoj točki, nakon 6 mjeseci penološkog tretmana u penalnoj instituciji prikazani su u Tabeli 2.

Kao značajni prediktori uspješnog tretmana javljaju se dva orthoblique faktora stavova: OBQ 2, OBQ 12. Vidljivo je da se po protoku

6 mjeseci, dakle, uzevši u obzir i nova 3 mjeseca boravka i tretmana u penalnoj instituciji, kao prediktori efikasnog tretmana, uz jedan orthoblique faktor stava u prvoj vremenskoj točki (OBQ 2)) javlja i jedan orthoblique faktor stava (OBQ 12) koji se nije pokazao važnim prediktorom uspješnog tretmana u prvoj vremenskoj točki.

Značajnoj predikciji uspješnom penološkom tretmanu u ovoj vremenskoj točki doprinosi ne prihvaćanje vlastite odgovornosti za kaznu lišenja slobode i prihvaćanja općih socijalnih vrijednosti i normi ponašanja. Ovakva struktura stavova koji jesu prediktori uspješnog penološkog tretmana ukazuje između ostalog i na to da zauzimanje stava o nekim općim socijalnim vrijednostima i normama ponašanja i njegovo perzistiranje i nakon određenog boravka u penalnoj instituciji ima značajnijeg udjela u determiniranju uspješnog penološkog tretmana. U strukturi orthoblique faktora stava općih socijalnih vrijednosti i normi ponašanja značajno su saturirane i varijable koje opisuju vjeru u efikasnost rada u zatvorima čak i ako osuđene osobe ne žele promjenu. Sve to zajedno pridonosi takvom odnosu prema zahtjevima penološkog tretmana iza kojega se može očekivati i njegova uspješnost.

Kada je u pitanju ne prihvaćanje isključivo vlastite odgovornosti za kaznu lišenja slobode, uz tumačenja data u prvoj vremenskoj točki, treba razmisliti o mogućnosti da ta i takva razmišljanja osuđene osobe o krivici drugih mogu imati i nekih pozitivnih posljedica. Te posljedice mogu se očitovati i u orijentaciji osuđene osobe da se dokaže drugima, a i sebi u "pozitivnom svjetlu", u pozitivnom odnosu

prema radu, u angažmanu u slobodnom vremenu, u aktiviranju u vlastitom obrazovanju, u sudjelovanju u osuđeničkoj samoupravi, u pozitivnim promjenama na planu ponašanja i sl.

Do smanjenja broja prediktivnih faktora stavova na uspješan penološki tretman u drugoj vremenskoj točki vjerojatno je došlo zbog smanjenja uzorka osuđenih osoba ispitanih u drugoj vremenskoj točki.

4. ZAKLJUČAK

Osnovu za zaključivanje u ovom radu koji je za cilj imao utvrđivanje prediktivne vrijednosti stavova osuđenih osoba na uspješan tok tretmana, čine rezultati regresijske analize u svakoj vremenskoj točki. Utvrđeno je da se samo za prve dvije vremenske točke može govoriti o značajnoj prediktivnoj vrijednosti stavova na uspješan penološki tretman. Za dvije druge vremenske točke (3 i 4) nije utvrđena statistički značajna veza između sistema prediktorskih varijabli i kriterijske varijable. Vjerojatno se ne radi o realnoj prediktivnoj vrijednosti stavova na uspješan penološki tretman, nego o nekim metodološkim problemima (veličina uzorka u ovim točkama i dr.).

U predikciji uspješnog tretmana procjenjenog na kraju 3 prva mjeseca penološkog tretmana značajno sudjeluju: faktor vjere u

preodgoj, tretman, dobromnamjernost i stručnost osoblja, te vlastitu angažiranost osuđenih; faktor ne prihvatanja vlastite odgovornosti za kaznu lišenja slobode; faktor stava prihvatanja pozitivnih promjena u ponašanju osuđenih osoba preodgajanjem u Kazneno-popravnom domu.

U predikciji uspješnog penološkog tretmana nakon 6 mjeseci boravka i tretmana u penalnoj instituciji sudjeluju ovi faktori stavova: faktor prihvatanja općih socijalnih vrijednosti i normi ponašanja; faktor neprihvatanja vlastite odgovornosti za kaznu lišenja slobode.

Ovakvi rezultati potiču na neka razmišljanja o programiranju i sekvencionalnom praćenju i dorađivanju penološkog tretmana u raznim fazama. Na početku penološkog tretmana za njegovu kasniju uspješnost važna je opća prihvaćenost tretmana, osoblja i prihvaćanje pozitivnih promjena tretmanom u penalnoj instituciji, dok se za kasniju uspješnost čine važnim i oni stavovi koji, iako su možda formirani prije tretmana u penalnoj instituciji, ostaju i dalje osnova za funkcioniranje i ponašanje osuđene osobe u okvirima penalne institucije. To se odnosi na stavove prihvatanja općih socijalnih vrijednosti i normi ponašanja. Njihovim prihvaćanjem osuđena osoba uklapa se u zahtjeve penološkog tretmana pa samim time i postiže rezultate koji se procjenjuju kao uspješan tretman.

Prilog

Tabela 1.

REGRESIJA VARIJABLE K1 - 1

NAME	R	Q(R)	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	Q(BETA)	F(BETA)					
OBQ 1	.26	.00	.21	.26	6.69	.09	.00	.62					
OBQ 2	-.17	.01	-.21	-.21	3.66	.07	.00	-.41					
OBQ 3	.03	.70	.06	.06	.16	.08	.44	.06					
OBQ 4	-.09	.20	-.06	-.06	.56	.08	.40	-.21					
OBQ 5	-.11	.11	-.02	-.02	.24	.08	.78	-.27					
OBQ 6	-.06	.42	.05	.05	-.27	.07	.51	-.14					
OBQ 7	.02	.76	.02	.02	.04	.07	.76	.05					
OBQ 8	.05	.47	.05	.05	.25	.07	.47	.12					
OBQ 9	.12	.08	.13	.13	1.50	.07	.07	.29					
OBQ 10	-.14	.04	-.16	-.17	2.45	.08	.03	-.34					
OBQ 11	-.08	.23	-.02	-.02	.19	.07	.76	-.20					
OBQ 12	.19	.01	.11	.13	2.47	.09	.13	.45					
OBQ 13	.12	.07	-.03	-.03	-.43	.08	.68	.30					
OBQ 14	.05	.44	-.00	-.00	-.02	.08	.97	.13					
OBQ 15	-.06	.40	-.05	-.05	.30	.07	.46	-.14					
OBQ 16	.05	.48	-.05	-.05	-.26	.08	.53	.12					
OBQ 17	.08	.26	.03	.03	-.21	.08	.72	-.19					
OBQ 18	-.00	.96	.01	.01	-.00	.08	.86	-.01					
DELTA	.17329	RO	.41628	SIGMA-D	.90924	F	2.23582	DF 1	18	DF 2	192	Q	.00385

Tabela 2.

REGRESIJA VARIJABLE K1-2

NAME	R	Q(R)	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	Q(BETA)	F(BETA)					
OBQ 1	.17	.04	.16	.19	3.15	.10	.07	.34					
OBQ 2	-.18	.03	-.20	-.20	3.67	.09	.02	-.36					
OBQ 3	-.06	.45	-.10	-.11	.73	.10	.25	-.13					
OBQ 4	-.02	.85	.02	.02	-.03	.09	.83	-.03					
OBQ 5	-.13	.13	-.05	-.05	.59	.09	.61	-.25					
OBQ 6	.07	.39	.17	.17	1.23	.09	.06	.15					
OBQ 7	.07	.41	.04	.04	.28	.08	.63	.14					
OBQ 8	-.01	.92	-.03	-.03	.02	.09	.77	-.02					
OBQ 9	.18	.03	.16	.16	2.80	.08	.07	.36					
OBQ 10	-.16	.06	.00	.00	-.03	.10	.99	-.32					
OBQ 11	-.16	.06	-.13	-.13	2.04	.09	.15	-.32					
OBQ 12	.21	.01	.18	.21	4.42	.10	.04	.42					
OBQ 13	.21	.01	.15	.19	3.87	.11	.09	.42					
OBQ 14	-.01	.89	-.09	-.09	.11	.09	.32	-.02					
OBQ 15	-.03	.77	.01	.01	-.02	.09	.93	-.05					
OBQ 16	.05	.58	-.03	-.04	-.18	.10	.71	.09					
OBQ 17	.03	.72	.10	.11	.33	.09	.24	.06					
OBQ 18	-.12	.17	-.15	-.16	1.87	.09	.09	-.23					
DELTA	.24850	RO	.49850	SIGMA-D	.86689	F	2.27799	DF1	18	DF2	124	Q	.0034

5. LITERATURA

1. Adams, S. (1974): Evaluative reasearch in Correction Status and Prospects. Federal Probation, 38, 1, 14-21.
2. Bašić, F. (1988): Individualizacija u izvršenju krivičnih sankcija u svjetlu osporavanja resocijalizacije u cjelokupnom krivičnom pravu. Penološke teme, 3, 3-4, 135-143.
3. Bašić, J. (1990): Struktura stavova osuđenih osoba na početku penološkog tretmana u KPD Lepoglava (u tisku).
4. Kljajić, S. (1989): Stavovi. U: Pedagoška enciklopedija. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, Školska knjiga, Zagreb i dr.
5. Milutinović, M. (1976): Kriminologija - sa osnovama kriminalne politike i penologije. Savremena administracija, Beograd.
6. Rot, N. (1972): Osnovi socijalne psihologije - Socijalizacija. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.

ATTITUDES OF CONVICTED PERSONS AS PREDICTORS OF THE SUCCES OF THE PENOLOGIC TREATMENT

Summary

This paper will analyze the predictive significance of the orthoblique factors of attitudes of convicted persons estimated at the beginning of the penologic treatment (18 orthoblique factors of attitudes) on the succes of the penologic treatment (the first main compomemts) at the each of the four time spots in the investigation. This investigation is carried out within the broader investigation of connections between the psychological, sociological, and criminological characteristics of convicted persons and the succes of the current penological treatment.

At the beginning this investigation was carried out on the 406 convicted persons, but in further time spots the sample was reduced. Regression analysis estimated the predictive validity of attitudes on the succes of the penologic treatment only for the cases at the two first time spots. After the three months treatment, succes of this treatment can be mostly predicted on the bases of these orthoblique factors: factor of the trust in the reeducation, the treatment, well meaning and competence of the staff, self engagement of convicts (positive relations), the factor of self responsibility for being imprisoned (negative relations). In the second time spot after the six months treatment these orthoblique factors contribute to the prediction of it's succes : the factor of self responsibility for being imprisoned (negative relations) and the factor of accepting general social values and norms of behavior (positive relations).